

⁵ Євдокимов Ф. І., Розумна Н. В. Злиття й поглинання підприємств: проблеми теорії й практики // Економічний вісник. – 2007. – № 4. – С. 140.

⁶ Основи економічної теорії: Навчальний посібник / За ред. А. Г. Зюнькіна – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.

⁷ Кузьмін О., Шуляр Р. Економічні проблеми злиття підприємств // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 29.

⁸ Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-ХІІ. – ВВР. – 1991. – № 49. – Ст. 682.

⁹ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 року – № 2343-ХІІ. – ВВР. – 1992. – № 31. – Ст. 440.

¹⁰ Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року – № 2210-ІІІ. – ВВР. – 2001. – № 12. – Ст. 64.

¹¹ Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI. – ВВР. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.

¹² Біла Т. Ю. Економічні концепції сутності злиття та поглинання в умовах економіки України. <http://www.yug-gazeta.com>.

¹³ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року – № 435. – ВВР. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Резюме

У статті розглянуто вплив глобалізаційних процесів на злиття і поглинання фінансових установ, а також визначено основні цілі та етапи здійснення таких операцій. У прикінцевій частині статті здійснено аналіз окремих законодавчих актів щодо визначення категорій «злиття» та «поглинання».

Ключові слова: глобалізація, злиття, поглинання, транснаціональні корпорації, фінансові установи, інтеграція, диверсифікація, реорганізація.

Резюме

В статье рассмотрено влияние глобализационных процессов на слияние и поглощение финансовых учреждений, а также определены основные цели и этапы осуществления таких операций. В заключительной части статьи осуществлен анализ отдельных законодательных актов относительно определения категорий «слияния» и «поглощения».

Ключевые слова: глобализация, слияние, поглощение, транснациональные корпорации, финансовые учреждения, интеграция, диверсификация, реорганизация.

Summary

The article deals with the consideration of the influence of the processes of globalization on merger and takeover of the financial institutions, and also the main purposes and stages of realization of such operations are determined. In the eventual part of the article the analysis of some legislative acts concerning the determination of the categories "merger" and "takeover" is carried out.

Key words: globalization, merger, takeover, transnational corporations, financial institutions, integration, diversification, reorganization.

Отримано 26.03.2010

Н. А. БЕРЛАЧ

Наталія Анатоліївна Берлач, кандидат економічних наук, доцент Київського національного університету внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Безпека харчових продуктів та характеристика процесів, які використовуються для їх виробництва стають все більш важливими елементами у процесі функціонуванні ринку продовольства. Споживачі розглядають інформацію щодо згаданих параметрів при прийнятті рішень щодо їх купівлі. Проте, тим часом уряд і приватні компанії все ще остаточно не визначилися з механізмом та основними принципами маркування продукції органічного сільського господарства.

А тим часом український ринок продуктів харчування пропонує споживачам велику кількість «органічних», «екологічно чистих», «біо» та «натуральних» продуктів. Проте, дана політика виробників є нічим іншим як маркетинговим ходом, який не підтверджено правовими нормами.

Маркування являє собою будь-який написаний, надрукований або графічний матеріал, що є присутнім на етикетці, супроводжує харчовий продукт або виставляється біля харчового продукту, у тому числі з метою сприяння його продажу або реалізації.

Маркування харчових продуктів є основним засобом спілкування між виробником і продавцем харчових продуктів з однієї сторони та покупцем і споживачем з іншої сторони.

Саме тому таке «вільне» використання термінів є ознакою або неосвіченості, або недобросовісної конкуренції, а як наслідок – дискредитує органічну продукцію та обдурює покупців.

Незважаючи на значні перспективи розвитку, органічне сільське господарство в Україні зустрічає суттєві перепони на шляху свого розвитку у вигляді відсутності належного законодавчого регулювання процесу маркування продуктів органічного походження, а також значного поширення практики, коли виробники неправомірно використовують органічне маркування.

Актуальність даної статті полягає в тому, що саме належне врегулювання процесу маркування продуктів органічного сільського господарства в Україні є ключем до стабільного розвитку нової галузі АПК в межах українського та зарубіжних ринків продовольства.

Метою статті є визначення переліку правових та організаційних заходів, спрямованих на розвиток системи маркування продукції органічного сільського господарства в Україні.

Звертаючи увагу на *останні дослідження* у даній сфері, варто наголосити на працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як В. І. Артиш¹, А. Н. Лукьянова², С. Романко³, О. Рудницька⁴. Разом із тим, можна вказувати лише на часткове розкриття цими науковцями найбільш актуальних питань, що виникають при зародженні нової галузі в сільському господарстві України. Крім того, можемо констатувати відсутність глибокого монографічного чи дисертаційного дослідження у сфері правового або ж організаційного забезпечення органічного сільського господарства в Україні.

Розглядаючи можливості щодо вдосконалення наявного механізму маркування продуктів органічного сільського господарства, варто в першу чергу звернути увагу на прийнятий у першому читанні Проект Закону України «Про органічне виробництво».

Зауважимо на тому, що у пропонуваному Проекті закону України «Про органічне виробництво» зазначається про використання відповідного державного логотипу, як засобу маркування органічної сільськогосподарської продукції⁵.

Вважаємо таке положення недоречним, адже за таких умов в українських виробників зникає можливість використання маркування відомих у всьому світі органів сертифікації, авторитет та надійність яких вже доведені зарубіжним споживачам. Це робить, фактично, закритим зарубіжний ринок продовольчих товарів для вітчизняних виробників, адже не маючи впізнаваного маркування, вони не зможуть в необхідних обсягах реалізувати свою продукцію.

Законодавцем необґрунтовано звужується перелік органів сертифікації, чим свідомо зменшується вірогідність розвитку органічного сільського господарства України на світовому ринку. Не враховується сертифікація, здійснювана приватними міжнародними та вітчизняними організаціями (IFOAM, FiBL, «БіоЛАН»).

До того ж, ст. 17 аналізованого нами законопроекту фактично обмежує простір для розвитку недержавної (приватної) системи маркування, визначаючи, що лише Кабінетом Міністрів України встановлюється Порядок та вимоги до маркування органічної продукції.

За кордоном практика здійснення маркування недержавними організаціями є досить поширеною та користується популярністю серед виробників.

Слід звернути увагу і на положення Проекту Закону, що встановлює заборону на маркування як органічної продукції рослинництва та тваринництва, виробленої у період перехідного періоду⁶.

Дане положення означає, що виробники не зможуть маркувати та продавати свою продукцію як органічну, проте вирощену з дотриманням всіх необхідних стандартів за вищими цінами, аж поки не закінчиться перехідний період.

Звичайно, ми розуміємо позицію законодавця, який прагне забезпечити споживачів продукцією дійсно виробленою з дотриманням всіх сертифікаційних вимог. Проте, необхідно осмислити і позицію виробника, який протягом всього перехідного (конверсійного) періоду повинен продавати свою продукцію за ціною, нижчою за собівартість. Тривалість такого періоду має бути встановлена Правилами органічного виробництва, які поки що не затверджені Кабінетом міністрів України. Орієнтуючись на досвід зарубіжних країн, сміливо можна припускати, що конверсійний етап триватиме 2-7 років, залежно від галузі сільського господарства та його місцезнаходження.

Такий досить тривалий період європейським фермерам допомагає подолати держава, надаючи дотації на кожен гектар органічних угідь. Враховуючи недостатньо ефективний механізм дотування сільськогосподарських виробників в Україні, необхідно визначати певне компромісне рішення, наприклад маркування «конверсійної» продукції окремим логотипом, скорочення перехідного етапу і т.д.

Проте, варто розуміти, що один лише початок конверсійного періоду не робить сільськогосподарську продукцію органічною. Саме тому, продукція підприємств, що перебувають на стадії переходу до органічних методів виробництва, може маркуватися як «на стадії переходу в органічну» після 12 місяців виробництва з використанням органічних методів, за умови що інформація, яка надається про поданий продукт не вводить в оману покупця продукту із приводу його відмінності від продуктів, отриманих на сільськогосподарських підприємствах, що повністю завершили період переходу, а також така вказівка викладається у вигляді спеціального, затвердженого законодавчо або ж у недержавних сертифікаційних стандартах логотипу або зображення. Необхідно також врахувати, що загальносвітовою практикою визнана можливість маркувати спеціальними логотипами продукти, що містять певний відсоток органічних інгредієнтів. Дане положення, проте, має бути уточнене в бік більш чіткого визначення розміру такого відсотку.

Опис або подання розфасованого харчового продукту на будь-якій етикетці або в будь-якому маркуванні, що є невірним, уводить в оману або є обманом або може створити помилкове враження про характер продукту в будь-якому відношенні.

На органічних продуктах повинно бути нанесене маркування відповідно до Правил виробництва органічної продукції або ж стандартів приватних компаній.

Маркування органічної продукції та інформація про неї повинна також вказувати на методи органічного виробництва адже технологія, що використовувалася, має значну роль та впливає на вибір споживача при купівлі того чи іншого продукту харчування.

Кажучи про державну політику щодо маркування органічної продукції, необхідно звернути увагу на розвиток недержавної системи маркування, адже вона вже пройшла досить тривалий період розвитку і є візнаваною як у всьому світі, так і в Україні.

Проте, для становлення та розвитку органічного сільського господарства не буде достатнім лише створення досконалої системи маркування, так само як і затвердження Правил ведення органічного виробництва. На нашу думку, для виконання зазначених вище цілей потрібно затвердити Комплексну програму розвитку органічного сільського господарства України, яка б включала всю повноту організаційно-правових засобів стимулювання розвитку даної перспективної галузі АПК України.

Таким чином, на основі аналізу нормативно-правових актів та наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, можемо зробити такі *висновки*:

– на сьогодні в Україні вже склалися достатні умови для запровадження системи державного та приватного маркування органічної сільськогосподарської продукції;

– чинне українське законодавство у даній сфері не відповідає вимогам сучасності та не враховує міжнародного досвіду у вирішенні аналогічних проблем;

– відсутність відповідних нормативних актів у сфері маркування органічної продукції може бути з успіхом заміщена вже сформованими та випробуваними стандартами, які пропонуються недержавними сертифікаційними структурами;

– для комплексного вирішення всіх проблем, що виникають під час розвитку органічного сільського господарства в Україні, необхідно прийняти комплексну програму розвитку даної сфери АПК.

Підводячи підсумок, варто зауважити, що проаналізовані нами аспекти становлення та розвитку органічного сільського господарства є лише невеликою частиною всіх тих завдань, що виникають у процесі зародження принципово нової сфери АПК. Саме тому, можемо стверджувати, що адміністративно-правове регулювання органічного сільського господарства має значні перспективи щодо його подальших наукових досліджень.

¹ Артиш В. І. Управлінські аспекти розвитку виробництва екологічно чистої продукції в сільському господарстві України / В. І. Артиш // Національний аграрний університет Науковий вісник Національного аграрного університету. – Київ, 2006. – № 102. – С. 242-247.

² Лукьянова А. Н. Экологическое сельское хозяйство: актуальные проблемы развития / А. Н. Лукьянова // Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. – 2003. – № 21 (214).

³ Романко С. Правове забезпечення перетворення сільського господарства України на екологічно безпечне / С. Романко. // Юридична Україна / Київський регіональний центр Ак. правових наук України; СП «Юрінком Інтер». – Київ, 2006. – № 7. – С. 65-71.

⁴ Рудницька О. В. Маркетингова діяльність сільськогосподарських підприємств на ринку органічної агропродовольчої продукції: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Національний аграрний ун-т. – К., 2007. – 19 с.

⁵ Проект Закону України «Про органічне виробництво» // Взятий з офіційного сайту Міністерства аграрної політики. – <http://www.minagro.gov.ua/page/?7763>

⁶ Там само.

Резюме

У даній статті автором розглянуто можливості вдосконалення адміністративно-правового регулювання процесу маркування як одного з найбільш важливих елементів належного функціонування органічного сільського господарства в Україні.

Ключові слова: органічне сільське господарство, адміністративно-правове регулювання, АПК, маркування, сертифікація.

Резюме

В данной статье автором рассмотрены возможности совершенствования административно-правового регулирования процесса маркировки как одного из наиболее важных элементов надлежащего функционирования органического сельского хозяйства в Украине.

Ключевые слова: органическое сельское хозяйство, административно-правовое регулирование, АПК, маркировка, сертификация.

Summary

This article considers possibilities for improving administrative and legal regulation of labeling as one of the most important elements of the proper functioning of organic agriculture in Ukraine.

Key words: organic agriculture, administrative and legal regulation, AIC, certification, labeling.

Отримано 2010

М. О. КУЦ

Мар'яна Олегівна Куц, аспірант Національного університету Державної податкової служби України

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНА «ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ»

Механізм погодження взаємозв'язку міжнародного та національного права базується на принципі – держава забезпечує виконання міжнародно-правових норм всіма владними діями, що знаходяться в її розпорядженні у відповідності з конституційними принципами. У юридичній літературі ця процедура отримала назву імплементация або трансформація, незважаючи на те, що для позначення процесу виконання норм міжнародного права всередині країни за допомогою норм національного права, використовуються ще й такі терміни, як: «здійснення»; «реалізація»; «виконання»; «застосування».

На жаль, у сучасній правовій доктрині і досі не існує єдиного визначення поняття «імплементация».

Щоб проектувати норми права на рівень конкретних суспільних відносин, конкретної життєвої ситуації слід розуміти їх зміст, а це означає, що їх осмислення є обов'язковим етапом у механізмі реалізації права. Тому, юридична герменевтика як вчення про принципи інтерпретації юридичних текстів посідає важливе місце в різних видах юридичної практики.

Під тлумаченням норм права розуміють діяльність, спрямовану на осмислення норм права, яка здійснюється за допомогою сукупності прийомів і способів. Наслідком тлумачення може бути роз'яснення змісту правових норм, викликаних потребами інтерпретатора і потребами юридичної практики¹.

У правовому регулюванні, згідно відомостей юридичної енциклопедії, роль тлумачення норм права обмежується правильним розумінням дійсного змісту норми права та його розгорнутим, обґрунтованим роз'ясненням іншим суб'єктам права.

Теоретичні питання визначення даного поняття та його застосування у науково-правовій діяльності тривалий час розроблялися як у зарубіжній, так і вітчизняній літературі. Представниками наукових шкіл зроблено вагомий внесок у визначення дефініції «імплементация», серед яких слід згадати: В. Г. Буткевича, К. А. Бекашева, А. С. Гавердовського, С. Н. Лебедева, Д. Б. Левіна, Н. В. Миронова, А. Л. Малковського, В. Муравйова, Р. А. Мюллерсона, П. М. Рабіновича, Н. Раданович, С. В. Черниченко, Е. Т. Усенко та ін.

Удосконалення національного законодавства при проведенні політичної і правової реформ, зокрема у сфері оподаткування, базується на врахуванні досвіду та досягнень розвинених країн світу в даній галузі.

Враховуючи різноманітність податкових систем, можна вказати і на їх принципову схожість щодо наявності правил оподаткування, податкових режимів для резидентів, що здійснюють діяльність за кордоном, та для іноземних платників податків, що діють у даній державі за допомогою інструментів міжнародного права – міжнародних договорів (угод) щодо конкретних податків², нормам яких у ряді країн надається пріоритет над нормами національного законодавства.

У процесі правозастосування використовуються положення про включення до національного законодавства чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВР України, що закріплені у ст. 9 Конституції України, Законі України від 29.06.04 № 1906-IV «Про міжнародні договори України» (ст. 19), Законі України «Про систему оподаткування» (ст. 19) та норми процесуальних кодексів, якими передбачено принцип пріоритету міжнародного права (ст. 4 ГПК України, ч. 6 ст. 9 КАС України).

Слід констатувати те, що і абсолютно схожих податкових систем не існує, а відтак пряме копіювання навіть окремих нормативно-правових актів не дозволить досягнути поставлених цілей щодо створення рівнонапруженого податкового тиску та зменшення податкового навантаження. Зважене використання зарубіжного досвіду, виконання зобов'язань, взятих на себе Україною як членом міжнародної спільноти через участь у конвенціях, міжнародних договорах та угодах, що регламентують загальні принципи співпраці у сфері оподаткування, може позитивно вплинути на ефективність вітчизняного податкового законодавства.

І хоча право не передбачає, яким чином держава повинна здійснювати реалізацію взятого на себе міжнародно-правового зобов'язання, оскільки це відноситься до площини прояву і здійснення державного суверенітету і внутрішньої компетенції, не можна сказати, що в міжнародному праві це питання не розглянуто.

Тож, метою даної статті є встановлення єдиного, уніфікованого визначення терміна, шляхом використання порівняльно-правового та системного методів дослідження, що б застосовувалося у законодавчій практиці та було б коректним для вживання у правозастосовчій діяльності органів державної влади.

Термін «імплементация» почав використовуватися науковцями та практиками з кінця 90-х років, коли постала необхідність вирішення питання щодо реалізації взятих Україною на себе міжнародних зобов'язань.